

บทที่ 1
สภาพทั่วไปและ
ข้อมูลพื้นฐานสำคัญของจังหวัด

1.1 สภาพทางกายภาพ/ภูมิศาสตร์

จังหวัดชัยภูมิ ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ บริเวณใจกลางของประเทศ ไทย บนขอบที่ราบสูงของอีสานด้านทิศตะวันตก ที่เส้นรุ้ง 15 องศาเหนือ และเส้นแวงที่ 102 องศาตะวันออก สูงกว่าระดับน้ำทะเล 631 ฟุต อยู่ห่างจากกรุงเทพฯ โดยทางรถยนต์ ประมาณ 332 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัด ใกล้เคียง ดังนี้.-

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ จังหวัดเพชรบูรณ์ และขอนแก่น
ทิศใต้	ติดต่อกับ จังหวัดนครราชสีมา
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ จังหวัดขอนแก่น และนครราชสีมา
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ จังหวัดเพชรบูรณ์ และลพบุรี

พื้นที่ของจังหวัดชัยภูมิมีประมาณ 12,778.287 ตารางกิโลเมตร หรือ 7,986,429 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 7.6 ของภาค และคิดเป็นร้อยละ 2.5 ของพื้นที่ประเทศ มีพื้นที่ใหญ่เป็นลำดับที่ 3 ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และเป็นลำดับที่ 7 ของประเทศ (ที่มา : กรมแผนที่ทหาร กระทรวงกลาโหม /2540)

ลักษณะภูมิประเทศโดยทั่วไป ประกอบด้วยป่าไม้ และภูเขา ร้อยละ 50 ของพื้นที่จังหวัดเทือกเขาที่สำคัญคือ ภูอิเฒ่า ภูแลนคา และ ภูพังเหย

สภาพดินฟ้าอากาศโดยทั่วไป มี 3 ฤดูตามฤดูกาล คือ ฤดูฝน ฤดูหนาว และฤดูร้อน อุณหภูมิสูงสุดในรอบ 5 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ.2540 - 2544) จังหวัดชัยภูมิ มีอุณหภูมิเฉลี่ย สูงสุดที่ 33.2 องศาเซลเซียส และค่าเฉลี่ยของอุณหภูมิต่ำที่สุด 22.2 องศาเซลเซียส โดยมี อุณหภูมิสูงสุดอยู่ในช่วง 30.5 องศาเซลเซียส ถึง 41.5 องศาเซลเซียส อุณหภูมิต่ำสุดจะอยู่ระหว่าง 6.8 องศาเซลเซียส ถึง 23.7 องศาเซลเซียส โดยอุณหภูมิต่ำสุดที่วัดได้ 6.8 องศาเซลเซียส (25 ธ.ค.42) และ อุณหภูมิสูงที่สุดวัดได้ 41.5 องศาเซลเซียส (4,5 เม.ย.44)

สำหรับในปี 2544 (ตั้งแต่เดือนมกราคม – ธันวาคม 2544) จังหวัดชัยภูมิ มีอุณหภูมิ เฉลี่ย 27.7 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเมื่อวันที่ 11 เมษายน 2544 วัดได้ 41.5 องศาเซลเซียส และอุณหภูมิต่ำสุดเมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2544 วัดได้ 13.1 องศาเซลเซียส

ปริมาณน้ำฝนของจังหวัดชัยภูมิ ในรอบ 5 ปีที่ผ่านมา (ปี 2538 - 2542) ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย อยู่ในช่วง 760.1 - 1,446.7 มม. ฝนตกมากที่สุด ในปี 2538 วัดได้ถึง 1,446.7 มม. จำนวนฝนตก 110 วัน ส่วนฝนตกน้อยที่สุด ในปี 2540 วัดได้ 760.1 มม. จำนวนฝนตก 90 วัน

สำหรับปริมาณน้ำฝน ปี 2544 เฉลี่ยตั้งแต่เดือนมกราคม ถึง เดือนธันวาคม ปี 2544 1,140.0 มม. ปริมาณฝนตกอยู่ระหว่าง 0.5 - 334.1 มม. ต่อเดือน ปริมาณฝนตกมากที่สุดในเดือนกันยายน 2544 จำนวน 334.1 มม. และต่ำสุดในเดือนพฤศจิกายน 2544 วัดได้น้อยกว่า 0.5 มม.

1.2 สภาพทางการเมือง/การปกครอง/ประชากร

การเมือง (การเลือกตั้ง)

จังหวัดชัยภูมิ มีสถิติการเลือกตั้ง 6 ประเภท คือ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกสภาจังหวัด สมาชิกสภาเทศบาล สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและสมาชิกวุฒิสภา ดังนี้.-

1) การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) เมื่อวันที่ 6 มกราคม 2544 จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง 799,715 คน มีผู้มาใช้สิทธิ 536,776 คน ร้อยละ 67.12 มีเลือกตั้งใหม่จำนวน 2 เขต เมื่อวันที่ 29 มกราคม 2544 มีผู้มีสิทธิ 220,982 คน มาใช้สิทธิ 125,925 คน ร้อยละ 56.98 จังหวัดชัยภูมิมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 7 คน

2) การเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัด (ส.จ.) การเลือกตั้งเมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2543 มีผู้มาใช้สิทธิคิดเป็นร้อยละ 57.81 มีสมาชิกสภาจังหวัด 36 คน

3) การเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล (ส.ท.) การเลือกตั้งเมื่อวันที่ 25 ธันวาคม 2542 มีผู้มาใช้สิทธิคิดเป็นร้อยละ 61.74 มีสมาชิกสภาเทศบาล 18 คน

4) การเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ทั้งหมด 122 แห่ง

5) การเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลตำบล จำนวน 19 แห่ง มีสมาชิกรวม 228 คน

6) การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) การเลือกตั้งเมื่อวันที่ 29 เมษายน 2543 มีผู้มาใช้สิทธิคิดเป็นร้อยละ 56.33 มีสมาชิกวุฒิสภา 4 คน

การปกครอง

การบริหารราชการแผ่นดิน

จังหวัดชัยภูมิมีรูปแบบการปกครองและการบริหารราชการเป็น 3 ส่วน คือ

1. การบริหารราชการส่วนกลาง

มีส่วนราชการและหน่วยงานที่สังกัดส่วนกลาง ที่ตั้งอยู่ในจังหวัดจำนวน 46 หน่วยงาน และ หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 15 หน่วยงาน

2. การบริหารราชการส่วนภูมิภาค

ระดับจังหวัด มีส่วนราชการและหน่วยงานที่สังกัดส่วนภูมิภาค จำนวน 34 หน่วยงาน

ระดับอำเภอ มี 15 อำเภอ 1 กิ่งอำเภอ 124 ตำบล 1,533 หมู่บ้าน

3. การบริหารราชการท้องถิ่น

องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) จำนวน 1 แห่ง

เทศบาลเมือง จำนวน 1 แห่ง

เทศบาลตำบล จำนวน 19 แห่ง

องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) จำนวน 122 แห่ง

ประชากร

จังหวัดชัยภูมิ มีจำนวนประชากร ณ เดือนกันยายน 2545 จำนวน 1,125,064 คน แบ่งเป็นชาย 560,785 คน หญิง 564,279 คน สำหรับอำเภอที่มีประชากรมากที่สุดได้แก่อำเภอเมืองชัยภูมิ 194,821 คน รองลงมาได้แก่อำเภอภูเขียว 123,593 คน และอำเภอเกษตรสมบูรณ์ 110,136 คน สำหรับอำเภอที่มีความหนาแน่นของประชากรมากที่สุดได้แก่ อำเภอเมืองชัยภูมิ 162 คน/ตร.กม.

อำเภอ	พื้นที่	ระยะทาง	จำนวน			ประชากร		
			หมู่บ้าน	ตำบล	ครัวเรือน	ชาย	หญิง	รวม
เมืองชัยภูมิ	1,169.898	1	209	18	50,605	96,050	98,771	194,821
คอนสวรรค์	468.147	38	100	9	12,856	27,966	28,000	55,966
แก้งคร้อ	582.196	45	125	10	20,125	43,154	43,308	86,462
หนองบัวแดง	2,215.459	49	125	8	22,664	49,301	48,738	98,039
ภักดีชุมพล	900.456	85	47	4	8,187	14,879	14,169	29,048
ภูเขียว	801.757	78	142	11	29,377	61,050	62,543	123,593
เกษตรสมบูรณ์	1,418.967	102	138	11	24,725	55,047	55,089	110,136
บ้านแท่น	308.707	92	66	5	10,308	22,797	22,761	45,558
คอนสาร	966.665	125	78	8	14,356	30,469	30,060	60,529
จัตุรัส	647.031	38	112	9	19,342	37,538	39,242	76,780
บ้านเขว้า	544.315	13	82	6	12,856	26,387	26,766	53,153
บำเหน็จณรงค์	560.300	58	87	7	12,446	25,371	25,672	51,043
เทพสถิต	875.604	105	84	5	17,330	33,494	32,413	65,907
หนองบัวระเหว	841.782	33	58	5	8,889	18,109	17,671	35,780
เนินสง่า	222.003	30	45	4	6,113	12,494	12,727	25,221
กิ่ง อ.ชัยใหญ่	225.000	55	35	3	3,461	6,679	6,349	13,028
รวม	12,778.287	-	1,533	124	274,314	560,785	564,279	1,125,064

ที่มา : ศูนย์ประมวลผลการทะเบียน สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง

1.3 สภาพทางเศรษฐกิจ

อาชีพหลักของชาวชัยภูมิ เป็นการประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรม ประมาณ 58.69 % ที่สำคัญได้แก่ การทำนา ทำไร่ และ ทำสวนไม้ผลไม้ยืนต้น มีการปลูกพืชผักสวนครัว และไม้ประดับอยู่บ้าง และมีการประกอบอาชีพนอกเหนือภาคเกษตรกรรม ประมาณ 41.31 % ดังนี้

- ลูกจ้างเอกชน	15.02 %
- ประกอบธุรกิจส่วนตัว	10.17 %
- ลูกจ้างรัฐบาล	7.08 %
- ผู้ช่วยธุรกิจในครัวเรือน	5.24 %
- อาชีพทางอุตสาหกรรม	2.82 %
- นายจ้าง	0.98 %

มูลค่ารวมผลิตภัณฑ์เฉลี่ยต่อหัว (Percapita GPP) 27,138 บาท เป็นลำดับที่ 5 ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และ เป็นลำดับที่ 60 ของประเทศ (สนง.คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ : 2543)

1.4 สภาพทางสังคม

การศึกษา

จังหวัดจัดการศึกษาทั้ง 2 รูปแบบ คือ การศึกษาในโรงเรียนและนอกโรงเรียน

1) การศึกษาในโรงเรียน มีตั้งแต่ก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษา มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา และระดับอุดมศึกษา โดยมีสถิติจากสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดชัยภูมิ ดังนี้.-

ชั้น/ระดับการศึกษา	ช่วงอายุ	ประชากรในวัยเรียน	นักเรียน	คิดเป็นร้อยละ
ก่อนการประถมศึกษา	3 - 5	44,664	30,461	68.15
ประถมศึกษา	6 - 11	91,383	89,893	98.37
มัธยมศึกษาตอนต้น	12 - 14	42,524	27,130	63.80
มัธยมศึกษาตอนปลาย	15 - 17	46,154	14,857	32.19
อุดมศึกษา(ปริญญาตรี-อนุปริญญา)	18 - 21	64,301	7,588	11.80
รวมทั้งหมด	3 - 21	289,026	215,454	74.54

ที่มา.. สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดชัยภูมิ

2) การศึกษานอกโรงเรียน กำลังขยายไปอย่างกว้างขวางหลายรูปแบบ มีโรงเรียนเปิดเสร็จพื้นฐานดำเนินการสอนอย่างต่อเนื่อง โรงเรียนการศึกษาผู้ใหญ่ โรงเรียนสารพัดช่าง การฝึกอบรมอาชีพด้านต่าง ๆ ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด มีห้องสมุดประชาชนระดับจังหวัด - อำเภอ ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน รวมถึงกลุ่มสนใจฝึกฝนเพื่อพัฒนาอาชีพของหน่วยงานต่าง ๆ ในจังหวัด ตามตารางดังนี้

ประเภท	จำนวน	ผู้ใช้บริการ
ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด	1	31,675
ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ	14	45,751
ห้องสมุดประชาชนประจำจังหวัด	1	25,421
ห้องสมุดประชาชนประจำอำเภอ	12	63,565
ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี”	1	15,138
ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน	661	30 คน/วัน/แห่ง
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (กรมการพัฒนาชุมชน)	104	4,671
ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด	120	10,348

ที่มา.. สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดชัยภูมิ

การศาสนา

ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ศาสนาอื่น ๆ ก็มีบ้าง แต่จำนวนไม่มากนัก สำหรับความเชื่อถือประเพณีในสมัยก่อน ยังคงมีอยู่ตามชนบทและมีอิทธิพลทางจิตใจของประชาชนในแถบนั้น ๆ เช่น การแห่นางแมวขอฝน บุญพระเวส บุญบั้งไฟ บุญข้าวจี่ รวมถึงประเพณีรำผีฟ้า เพื่อบนบานรักษาคณเจ็บป่วย ฯลฯ

การสาธารณสุข

การให้บริการด้านสาธารณสุข ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้ป่วยภายในจังหวัด โดยเฉพาะในท้องถิ่นชนบททั่วไป ทั้งนี้ เพราะขาดงบประมาณและบุคลากรในด้านนี้ การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า โดยการออกหน่วยสาธารณสุขเคลื่อนที่อย่างสม่ำเสมอ

ประเภทบุคลากร	จำนวน	อัตราส่วนบุคลากร/ปชช.
แพทย์	89	1 : 12,767
ทันตแพทย์	34	1 : 33,421
เภสัชกร	59	1 : 19,259
พยาบาลวิชาชีพ	662	1 : 2,096
พยาบาลเทคนิค	295	1 : 3,852
เจ้าหน้าที่ประจำสถานีอนามัย	512	1 : 2,496

ที่มา สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดชัยภูมิ

จังหวัดมีโรงพยาบาลระดับจังหวัด 1 แห่ง (440 เตียง) โรงพยาบาลชุมชนระดับอำเภอ จำนวน 14 แห่ง (10 - 90 เตียง) นอกจากนั้น ยังมีสถานอนามัยตำบล - หมู่บ้าน สถานพยาบาลของเอกชน และร้านขายยา ซึ่งพอจะบำบัดความเจ็บป่วยของประชาชนได้ในระยะเริ่มต้น

การรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

จังหวัดได้ระดมกำลังทั้งฝ่ายปกครองและตำรวจ อำนาจการควบคุม กำกับดูแล และติดตามผลการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในพื้นที่รับผิดชอบ โดยวางแผนปฏิบัติ ดังนี้.-

1) ใช้มาตรการทุกวิถีทางในการป้องกัน เพื่อลดการเกิดอาชญากรรมในพื้นที่รับผิดชอบให้ได้ผลเป็นหลัก พร้อมกับการกวาดล้างปราบปราม จับกุมอย่างจริงจังต่อเนื่องโดยเพิ่มประสิทธิภาพการจับกุม

2) การวางกำลังสายตรวจ จุดตรวจ ต้องให้เหมาะสมสอดคล้องและประสานการปฏิบัติได้ตลอดเวลา รวมทั้งการสืบสวนหาข่าวความเคลื่อนไหวของคนร้ายไว้ล่วงหน้า แล้วระดมกำลังเข้าดำเนินการกวาดล้าง

3) ขจัดปัญหาต่าง ๆ ที่เกื้อกูลต่อการเกิดอาชญากรรมทุกประเภท

4) แสวงหาความร่วมมือจากประชาชนในพื้นที่ โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการป้องกัน และปราบปรามอาชญากรรมให้มากที่สุด

5) ร่วมมือประสานการปฏิบัติกับหน่วยงานอื่นในพื้นที่ เพื่อให้เกิดผลในการป้องกัน และ ปราบปรามอาชญากรรม

ผลการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมและยาเสพติดให้โทษ

1. การป้องกันปราบปรามอาชญากรรม

จากการพิจารณากลุ่มความผิดในคดีอุกฉกรรจ์ และสะเทือนขวัญ มีการรับแจ้งคดีในรอบปี 2544 (ม.ค. - มิ.ย.44) รับแจ้ง 3,202 ราย จับกุมได้ 5,228 คน ในรอบปี 2545 (ระหว่างห้วงเดือน ม.ค. - มิ.ย. 45 รอบ 6 เดือน) รับแจ้ง 2,834 ราย จับกุมได้ 4,902 คน ในภาพรวมกลุ่มความผิดต่าง ๆ มีดังนี้

กลุ่มความผิด	ปี 2544 (ม.ค. - มิ.ย.44)		ปี 2545 (ม.ค.-มิ.ย.45)	
	รับแจ้ง	จับ	รับแจ้ง	จับ
คดีอุกฉกรรจ์และสะเทือนขวัญ	35	20	30	13
คดีประทุษร้ายต่อชีวิต ร่างกาย เพศ	242	182	250	157
คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน	188	133	166	123
คดีอาญาที่นำสนใจ	110	48	131	68
คดีที่รัฐเป็นผู้เสียหาย	2,627	4,845	2,257	4,541
รวม	3,202	5,228	2,834	4,902

2. ยาเสพติด

ในปี 2545 (ห้วงเดือน ม.ค. - มิ.ย. 45) ตำรวจภูธรจังหวัดชัยภูมิ โดยชุดเฉพาะกิจของ ภ.จว.ชย. เป็นแกนนำ ได้ประสานและร่วมปฏิบัติกับทุกหน่วยงานในจังหวัดชัยภูมิ และจับกุมผู้ต้องหาได้ 1,383 คน ประเภทยาเสพติดที่จับกุมได้มากที่สุดคือ แอมเฟตามีน รองลงมาคือ สารระเหย ตามลำดับ

ลำดับที่	ประเภท	คดี		ผู้ต้องหา
		จำนวน	ร้อยละ	
1	แอมเฟตามีน	829	66.63	871
2	สารระเหย	404	32.4	418
3	กัญชา	11	0.88	94
4	เฮโรอีน	-	-	-
รวม		1,244	100	1,383

1.5 การบริการขั้นพื้นฐาน

การคมนาคม

ปัจจุบันการคมนาคมระหว่างอำเภอต่ออำเภอเป็นถนนลาดยางในความรับผิดชอบของกรมทางหลวง ทำให้การติดต่อระหว่างอำเภอเป็นไปอย่างสะดวกสบาย ส่วนการคมนาคมจากอำเภอถึงตำบล หมู่บ้าน ส่วนใหญ่ยังเป็นถนนลูกรัง สามารถใช้ติดต่อคมนาคมอย่างสะดวกในหน้าแล้ง สำหรับฤดูฝน ยังมีความลำบากอยู่มาก ซึ่งปัจจุบันหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานโยธาธิการจังหวัด สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบทจังหวัด และองค์การบริหารส่วนตำบล ได้พยายามจัดสรรงบประมาณเพื่อปรับปรุงถนนลูกรังให้เป็นถนนลาดยาง หรือถนนคอนกรีตเชื่อมระหว่างหมู่บ้านต่าง ๆ ในตำบล

จังหวัดชัยภูมิสามารถติดต่อกับกรุงเทพฯ และจังหวัดใกล้เคียงได้โดยรถยนต์และรถไฟ กล่าวคือ มีทางรถยนต์โดยสาร วิ่งระหว่างจังหวัดชัยภูมิกับกรุงเทพฯ รถยนต์โดยสารวิ่งระหว่างจังหวัดต่อจังหวัด มี 17 สาย รถยนต์โดยสารวิ่งระหว่างจังหวัดกับอำเภอ มี 15 สาย และสถานีรถไฟย่อยมี 4 แห่ง

การไฟฟ้า มีขอบเขตการรับกระแสไฟฟ้าจากแหล่งผลิต ดังนี้-

1) กระแสไฟฟ้าจากการไฟฟ้าฝ่ายผลิตที่เขื่อนจุฬาภรณ์ ตำบลทุ่งลุยลาย อำเภอคอนสาร ซึ่งเป็นอ่างเก็บน้ำผลิตไฟฟ้าด้วยพลังน้ำ เก็บน้ำได้ 188 ล้านลูกบาศก์เมตร มีเครื่องกำเนิดไฟฟ้า 2 เครื่อง กำลังผลิต 40,000 กิโลวัตต์/ชั่วโมง

2) กระแสไฟฟ้าจากสถานีจ่ายไฟฟ้าย่อย อำเภอเมืองพล จังหวัดขอนแก่น

3) กระแสไฟฟ้าจากสถานีจ่ายไฟฟ้าย่อยอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น

4) กระแสไฟฟ้าย่อย นครราชสีมา

การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดชัยภูมิมีการไฟฟ้าในสังกัดขึ้นตรง จำนวน 4 แห่ง คือ การไฟฟ้าอำเภอจัตุรัส การไฟฟ้าอำเภอแก้งคร้อ การไฟฟ้าอำเภอหนองบัวแดง และการไฟฟ้าอำเภอบำเหน็จณรงค์ มีสถานีไฟฟ้าจำนวน 3 สถานีเพื่อจ่ายไฟให้กับอำเภอใกล้เคียง คือ สถานีไฟฟ้าชัยภูมิ สถานีไฟฟ้ายำเหน็จณรงค์ และสถานีไฟฟ้าแก้งคร้อ ปัจจุบันการไฟฟ้าได้ขยายเขตและให้บริการไฟฟ้าเกือบครบทุกหมู่บ้านแล้ว ยังเหลือเพียง 2 หมู่บ้าน(บ.หินหนีบและบ.ชัยสมบูรณ์ ต.ท่าหินโงม อ.เมือง)ที่ยังไม่มีไฟฟ้าใช้ เนื่องจากอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ

การประปา

การให้บริการน้ำประปาของการประปาจังหวัดชัยภูมิ ส่วนใหญ่จะมีเฉพาะในเขตชุมชนเมืองใหญ่ เช่น ในเขตเทศบาลเมืองชัยภูมิ เขตเทศบาลตำบล และหมู่บ้านที่มีประชากรหนาแน่น ในส่วนของการประปาส่วนภูมิภาคที่เข้าดำเนินการ มีจำนวนที่ทำการประปา 5 แห่ง คือ สำนักงานประปาชัยภูมิ สำนักงานประปาจัตุรัส สำนักงานประปาแก้งคร้อ สำนักงานประปาภูเขียว และสำนักงานประปาหนองบัวแดง

สำหรับการให้บริการน้ำประปาของสำนักงานประปาจังหวัดชัยภูมิ มีกำลังการผลิตรวมประมาณ 813,600 ลูกบาศก์เมตร ต่อเดือน และในรอบปีสามารถให้บริการน้ำประปาได้ประมาณ 6,554,277 ลูกบาศก์เมตร มีผู้ใช้น้ำประมาณ 24,000 ราย (ครอบครัว)

การใช้น้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค ในชุมชนชนบทประเทรยังอาศัยแหล่งน้ำธรรมชาติ และหน่วยงานของรัฐหลายหน่วยงานได้จัดหาแหล่งน้ำ โดยการจัดสร้างบ่อบาดาล บ่อน้ำตื้น อ่างเก็บน้ำ เขื่อนฝาย การประปาชนบท เพียงพอต่อความต้องการของประชากร จากการสำรวจของสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดชัยภูมิในปี 2544 จำนวนหมู่บ้านในจังหวัดชัยภูมิ จำนวน 1,533 หมู่บ้าน มีน้ำประปาใช้แล้วจำนวน 1,270 หมู่บ้าน มีหมู่บ้านที่ไม่มีน้ำประปาใช้ จำนวน 263 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 17.15

การสื่อสาร การสื่อสารของทางราชการที่สำคัญคือ มีที่ทำการไปรษณีย์โทรเลขครบทุกอำเภอ กิ่งอำเภอ และที่ทำการไปรษณีย์โทรเลขเอกชน 22 แห่ง มีสถานีวิทยุ 4 แห่ง คือ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย สถานีวิทยุ จส.5 ของกรมทหารสื่อสาร สถานีวิทยุ อสมท.ชัยภูมิ และสถานีวิทยุ ตชด.ชัยภูมิ การรับภาพของสถานีโทรทัศน์สามารถรับภาพจากสถานีโทรทัศน์ได้ 5 ช่อง คือ ช่อง 3,5,7,9 และไอทีวี ได้ชัดเจน และในพื้นที่ตอนเหนือของจังหวัดบริเวณ อ.หนองบัวแดง ภูเขียว คอนสาร บ้านแท่น สามารถรับภาพจากสถานีโทรทัศน์ช่อง 4 ขอนแก่น ของกรมประชาสัมพันธ์ได้ชัดเจนอีกด้วย

นอกจากนี้ ยังมีวิทยุสื่อสารของที่ทำกรปกครองจังหวัด ตำรวจภูธรจังหวัด สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด และสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบทจังหวัด และกรณีเร่งด่วนสามารถใช้บริการโทรศัพท์สายตรง หรือเครื่องโทรพิมพ์ และเครื่องโทรสาร ของสถานีสื่อสาร สำนักงานจังหวัดได้ ส่วนการสื่อสารมวลชน มีหนังสือพิมพ์รายวัน จุลสาร และนิตยสารต่าง ๆ เหมือนใน

กรุงเทพฯ เพราะระยะทางไม่ไกล และการคมนาคมสะดวก นอกจากนั้น ยังมีหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น ออกทุก 15 วัน อีก 5 ฉบับ คือ เสี่ยงชัยภูมิ ข่าวยชัยภูมิ พญาแล พลังชน และ ชัยภูมิภักดีชุมพล

1.6 ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ป่าไม้

จากพื้นที่ทั้งหมดของจังหวัด 7,986,429 ไร่ เป็นพื้นที่ป่าทั้งสิ้น 1,911,408 ไร่ แบ่งเป็น

ป่าอนุรักษ์

- 1) เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า จำนวน 3 เขต
 - ป่าภูเขียว 983,175 ไร่
 - ป่าผาผึ้ง 122,000 ไร่
 - ป่าตะแบะ-ห้วยใหญ่ 408,707 ไร่ (เนื้อที่รวมกับ จังหวัด เพชรบูรณ์)
- 2) อุทยานแห่งชาติ จำนวน 6 อุทยาน
 - อุทยานแห่งชาติตาดโตน 135,737.50 ไร่
 - อุทยานเขื่อน้ำหนาว 166,875 ไร่
 - อุทยานแห่งชาติป่าหินงาม 70,000 ไร่
 - อุทยานแห่งชาติภูแลนคา 125,312 ไร่
 - อุทยานแห่งชาติไทรทอง 199,375 ไร่
 - อุทยานเขื่อน้ำพอง 123,125 ไร่ (เนื้อที่รวมกับเขตจังหวัด ขอนแก่น)

ป่าสงวนแห่งชาติ (จำนวน 11 แห่ง เนื้อที่ประกาศเขต 2,064,839 ไร่ เหลือพื้นที่คงสภาพเป็นป่า 637,655 ไร่)

- 1) ป่าภูหยา 48,593.75 ไร่
- 2) ป่าภูตะเภา 16,756.25 ไร่
- 3) ป่าโคกใหญ่ 35,425.00 ไร่

4) ป่าตาดเนิน

55,275.00

ไร่

5) ป่าภูแลนคา (ด้านทิศเหนือ)	279,000.00	ไร่
6) ป่าภูแลนคา (ด้านทิศใต้)	209,765.00	ไร่
7) ป่าช้าผักหนาม	290,000.00	ไร่
8) ป่าภูนาเยน	1,016,668.00	ไร่
9) ป่าโคกหลวง	16,531.00	ไร่
10) ป่าภูผาคำ-ภูผาแดง	11,575.00	ไร่
11) ป่าหมายเลข 10 แปลง 2	85,250.00	ไร่

ป่าเตรียมการสงวน (จำนวน 2 แห่ง เนื้อที่ 2,195,886 ไร่)

1) ป่าหมายเลข 10 แปลง 1	2,135,000.00	ไร่
2) ป่าภูโคง	60,886.00	ไร่

แหล่งน้ำ

น้ำอุปโภคบริโภค จังหวัดชัยภูมิมีประชากรในเขตเมือง (เทศบาล) 157,775 คน และในเขตชนบท 969,193 คน มีความต้องการน้ำกินน้ำใช้ในเขตเมืองและชนบท ประมาณ 80.80 ล้าน ลบ.ม.

ระบบน้ำประปา

- 1) จังหวัดชัยภูมิมีหมู่บ้านรวมทั้งสิ้น 1,533 หมู่บ้าน มีน้ำประปาใช้ 1,270 หมู่บ้าน นอกนั้นยังไม่มีระบบน้ำประปาหมู่บ้าน
- 2) ประปาในเขตเมือง สามารถให้บริการน้ำประปาได้ 6,554,000 ลบ.ม. มีผู้ใช้น้ำรวม 24,000 ราย (ครอบครัว) จำนวนประชากรที่ใช้น้ำประปา 144,000 คน เฉพาะในเขตเทศบาลเมืองชัยภูมิ มีผู้ใช้น้ำทั้งสิ้น 12,114 ราย (ครอบครัว) จำนวนประชากรที่ใช้น้ำประปา 48,456 คน

แหล่งน้ำธรรมชาติ (ข้อมูลจากเอกสาร แนวทางการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์จังหวัดชัยภูมิ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดชัยภูมิ)

จังหวัดชัยภูมิเป็นแหล่งกำเนิดต้นน้ำลำธาร มีลำน้ำย่อยหลายสาย ก่อให้เกิดลำน้ำสำคัญ ได้แก่

- ลำน้ำชี ต้นน้ำอยู่บริเวณเทือกเขาพญาฝ่อ ในเขตอำเภอหนองบัวแดง ไหลผ่าน อำเภอหนองบัวระเหว บ้านเขว้า จัตุรัส เนินสง่า เมืองชัยภูมิ คอนสวรรค์ และแก้งคร้อ
- ลำน้ำพรม ต้นน้ำอยู่บริเวณเทือกเขาพญาฝ่อ เช่นเดียวกัน ไหลผ่านอำเภอคอนสาร ภูเขียว และบ้านแท่น เป็นเส้นแบ่งเขตระหว่างชัยภูมิและขอนแก่น ไหลลงเขื่อนอุบลรัตน์
- ลำน้ำที่สำคัญอื่น ๆ เช่น

- ลำคันทู ไหลผ่านอำเภอบำเหน็จณรงค์ จัตุรัส และอำเภอเมือง
- ลำน้ำเชิญ ไหลผ่านอำเภอกอนสาร และภูเขียว
- ลำชีลอง ไหลผ่านอำเภอเมืองและบ้านเขว้า
- ลำปะทาว ไหลผ่านอำเภอเมือง
- ลำสามหมอ ไหลผ่านอำเภอแก้งคร้อ และคอนสวรรค์
- ลำน้ำกล้า ไหลผ่านอำเภอกอนสวรรค์ ไปลงลำน้ำชี

แหล่งน้ำชลประทาน

แหล่งน้ำชลประทานที่อยู่ภายในจังหวัด ประกอบด้วย

1) การก่อสร้างเขื่อนเพื่อประโยชน์ด้านพลังงานและเกษตรกรรม

- เขื่อนจุฬาภรณ์ ตั้งอยู่ในเขตอำเภอกอนสาร มีปริมาณเก็บกักน้ำ 188 ล้านลูกบาศก์เมตร
- เขื่อนลำปะทาว ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมืองและอำเภอแก้งคร้อ มีปริมาณเก็บกักน้ำ 43 ล้านลูกบาศก์เมตร
- เขื่อนหินทิ้งห้วยกุ่ม ในเขต อำเภอเกษตรสมบูรณ์ เก็บกักน้ำเพื่อการเกษตร
- เขื่อนชีบน มีต้นน้ำอยู่ที่เขาเสียงตาล เขื่อนเขาภูเขียว ในเขต อำเภอหนองบัวแดง เก็บกักน้ำได้ 325 ลบ.ม.

2) **โครงการชลประทานขนาดกลาง (อ่างเก็บน้ำ) เพื่อการเกษตรและการบริโภค - อุปโภค** มีจำนวน 14 แห่ง ในเขตอำเภอเมือง จัตุรัส บ้านเขว้า ภูเขียว เกษตรสมบูรณ์ บำเหน็จณรงค์ เทพสถิต และกิ่งอำเภอซับใหญ่ รวมพื้นที่ชลประทานทั้งหมด 187,298 ไร่ (รายละเอียดตามตารางหน้า 12)

3) **โครงการชลประทานขนาดเล็ก (อ่างเก็บน้ำหรือฝายน้ำล้น)** ได้แก่ โครงการอ่างเก็บน้ำขนาดเล็ก เหมือง ฝายน้ำล้น ที่กระจายอยู่ทั่วจังหวัดตามแหล่งน้ำธรรมชาติ ซึ่งสามารถเก็บกักน้ำได้ 47.72 ล้านลูกบาศก์เมตร พื้นที่รับประโยชน์ 181,909 ไร่

4) **โครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กและแหล่งน้ำในไร่นา** ได้แก่ โครงการของหน่วยราชการที่ได้จัดสร้างแหล่งน้ำสาธารณะขนาดเล็ก ประเภทบ่อน้ำตื้น บ่อบาดาล สระเก็บน้ำในหมู่บ้าน เพื่อการอุปโภคบริโภค รวมถึงโครงการแหล่งน้ำในไร่นา โครงการปรับโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตร และโครงการ สนับสนุนแผนการผลิตของเกษตรกร (ทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ) รวม 4,226 แห่ง พื้นที่เก็บกักน้ำประมาณ 5.32 ล้านลูกบาศก์เมตร

โครงการชลประทานขนาดกลาง (อ่างเก็บน้ำ)

ชื่อโครงการ	สถานที่ตั้ง			ความจุ (ลบ.ม.)	พื้นที่รับประโยชน์
	บ้าน	ตำบล	อำเภอ		
อ่างเก็บน้ำหนองปลาเต่า	หนองปลาเต่า	รอบเมือง	เมือง	355,500	128 ไร่
อ่างเก็บน้ำห้วยหินลัมมิด	หนองหญ้าร้างกา	โพนทอง	เมือง	481,960	175 ไร่
อ่างเก็บน้ำช่อระกา	โนนมะเกลือ	นาฝาย	เมือง	10,312,320	5,000 ไร่
อ่างเก็บน้ำห้วยทองหลวง	หลุมจิว	บ้านกอก	จัตุรัส	287,600	145 ไร่
อ่างเก็บน้ำห้วยส้มป่อย	ท่ากูป	ท่ากูป	กิ่ง อ.ชัยใหญ่	7,646,645	5,000 ไร่
อ่างเก็บน้ำหนองบัวโคก	หนองโดน	หนองบัวโคก	จัตุรัส	177,372	อุปโภคบริโภค
อ่างเก็บน้ำป่าข่าน	หนองจันทิ	ตลาดแร้ง	บ้านเขว้า	353,920	250 ไร่
อ่างเก็บน้ำหนองผักปัง	ผักปัง	ผักปัง	ภูเขียว	147,450	อุปโภคบริโภค
อ่างเก็บน้ำบ้านเพชร	บ้านเพชร	บ้านเพชร	ภูเขียว	19,657,000	8,000 ไร่
โครงการน้ำพรม	โนนเขวา	กุดเลาะ	เกษตร ฯ	800,000	40,000 ไร่
อ่างเก็บน้ำห้วยทราย	ห้วยตะคร้อ	บ้านขวน	บ้านเขว้า	15,500,000	9,600 ไร่
อ่างเก็บน้ำวังศาลาด	มะกอกงาม	ห้วยยายจิว	เทพสถิต	24,900,000	13,000 ไร่
อ่างเก็บน้ำลำชีลอง	ตาด	ชีบน	บ้านเขว้า	11,000,000	5,000 ไร่
อ่างเก็บน้ำลำกระจวน	ชัยสายออ	ชัยใหญ่	กิ่ง อ.ชัยใหญ่	90,000,000	100,000 ไร่

สถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้า

จนถึงสิ้นเดือนสิงหาคม 2545 กรมพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน ได้ดำเนินการจัดตั้งสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าในจังหวัดชัยภูมิ แล้ว จำนวน 72 สถานี พื้นที่โครงการ 154,954 ไร่ เพื่อประโยชน์ด้านเกษตรกรรม และขจัดปัญหาความแห้งแล้งของพื้นที่ที่อยู่นอกเขตชลประทาน

ที่ดิน

จังหวัดชัยภูมิคิดเป็นพื้นที่ 7,986,429 ไร่ มีขนาดใหญ่เป็นลำดับที่ 3 ของภาค และเป็นลำดับ 7 ของประเทศ (กรมแผนที่ทหาร กระทรวงกลาโหม) จำแนกประเภทพื้นที่ใช้เพื่อการเกษตรและเลี้ยงสัตว์ จำนวน 3,606,994 ไร่ แยกเป็น

- การทำนา	1,636,454	ไร่
- การเพาะปลูกพืชไร่	1,506,329	ไร่
- การปลูกไม้ผล ไม้ยืนต้น	261,311	ไร่
- การพืชผักสวนครัว	28,453	ไร่
- การปลูกไม้ดอก ไม้ประดับ	1,373	ไร่
- เป็นทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์และแหล่งน้ำเพื่อการประมง	173,074	ไร่

(จากเอกสารข้อมูลการเกษตรและสหกรณ์ ของสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดชัยภูมิ)

การออกเอกสารสิทธิผู้ถือครองที่ดิน

มีการออกเอกสารสิทธิผู้ถือครอง ที่ดินแล้วทั้งสิ้น 3,608,893 ไร่ จำแนกเป็น โฉนด 1,917,839 ไร่ , น.ส. 3 ก. 1,320,408 ไร่ , น.ส. 3 จำนวน 330,442 ไร่ และ ใบจอง 40,204 ไร่

แหล่งแร่

จากการสำรวจของกรมทรัพยากรธรณี ได้พบแร่ธาตุที่สำคัญที่จังหวัดชัยภูมิคือ เกลือหิน และ โปแตช บริเวณตำบลบ้านตาล ตำบลบ้านขวน ตำบลหัวทะเล และตำบลบ้านเพชร ในพื้นที่อำเภอบำเหน็จณรงค์ โดยเฉพาะเกลือหินและแร่โปแตช มีปริมาณมากพอที่จะสามารถลงทุนทำเหมืองแร่โปแตชได้ คือ มีแร่โปแตช จำนวน 570 ล้านตัน

โครงการทำเหมืองแร่โปแตชของอาเซียน ที่อำเภอบำเหน็จณรงค์เป็นโครงการที่รัฐบาลไทยร่วมลงทุนกับกลุ่มประเทศอาเซียน โดยได้จัดตั้ง เป็น บริษัทเหมืองแร่โปแตชอาเซียน จำกัด ภายใต้การควบคุมของกรมทรัพยากรธรณี กระทรวงอุตสาหกรรม

และได้มีการจัดตั้งบริษัทเพื่อระดมทุน ชื่อ บริษัทร่วมทุน โปแตช อาเซียน จำกัด และเข้าถือหุ้นในบริษัทเหมืองแร่ ฯ ดังกล่าว โดยบริษัทร่วมทุนฯ จะถือหุ้นในบริษัทเหมืองแร่ฯ ร้อยละ 71 ของเงินลงทุนของโครงการ ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 29 เป็นการร่วมลงทุนของฝ่ายประเทศสมาชิกอาเซียน

ในปัจจุบันโครงการฯ ได้ทำการขุดไปแล้ว 1 หลุม ความลึกโดยประมาณ 180 เมตร ในขั้นต้นได้แร่โปแตชประมาณ 120,000 ตัน ประโยชน์ที่จะได้รับจากโครงการทำเหมืองแร่โปแตช จะได้ผลิตภัณฑ์ปุ๋ย โปแตช และผลพลอยได้ตามมา เช่น เกลือแมกนีเซียมคลอไรด์ และโซเดียมคลอไรด์ ซึ่งจะเป็นวัตถุดิบในการผลิตเคมีภัณฑ์พื้นฐานได้

ผลประโยชน์ที่จะได้จากโครงการทำเหมืองแร่โปแตช สามารถให้ผลผลิตปุ๋ยโปแตช 1.1 ล้านตันต่อปี รวมทั้ง จะได้เกลือและแมกนีเซียมคลอไรด์ ใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตเคมีภัณฑ์พื้นฐาน ซึ่งจะเป็นสินค้าส่งออกและทดแทนการนำเข้าจากต่างประเทศได้

ในส่วน of ประชาชนจังหวัดชัยภูมิ จะได้รับผลประโยชน์โดยตรง คือ การป้องกันปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากเกลือ และจะได้รับส่วนแบ่งค่าภาคหลวงจากการผลิตเกลือและแร่โปแตช ซึ่งจะแบ่งให้ อบต. 4 อบต. บริเวณโดยรอบเหมือง 20 % อีก 20 % ของค่าภาคหลวงแร่ จะมอบให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ มอบให้ อบต.อื่นในจังหวัดชัยภูมิ 10 % เพื่อนำมาพัฒนาพื้นที่และชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน เป็นการสร้างงาน และเสริมรายได้ให้เพิ่มขึ้น

บทที่ 2

ข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจ ของจังหวัดชัยภูมิ

2.1 ข้อมูลทางการเกษตร

การเกษตร

เกษตรกรรมส่วนใหญ่ของจังหวัดปลูกพืชเป็นหลัก ได้แก่ การทำนา รองลงมาเป็นการทำไร่ ได้แก่ มันสำปะหลัง อ้อย ข้าวโพด ปอแก้ว ถั่วต่าง ๆ พืชผักและไม้ผล สำหรับไม้ดอกไม้ประดับมีบ้าง แต่ไม่มากซึ่งจังหวัดได้ให้การส่งเสริมการปลูกไม้ดอกไม้ประดับในพื้นที่อำเภอภักดีชุมพลหนองบัวแดง และ อำเภอคอนสาร

พืชที่สำคัญ และทำรายได้ให้กับเกษตรกรจังหวัดชัยภูมิที่สำคัญ ได้แก่ ข้าวนาปี ข้าวนาปรัง มันสำปะหลัง ปอแก้ว อ้อย ถั่วเขียว ถั่วเหลือง ถั่วลิสง ฝ้าย ข้าวฟ่าง พริก การปลูกหม่อนเลี้ยงไหม เป็นต้น

การปศุสัตว์

จากข้อมูลของสำนักงานปศุสัตว์จังหวัด ในปี 2543 การเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรจังหวัดชัยภูมิ จะมีลักษณะการเลี้ยงเป็นรายย่อยหรือการเลี้ยงภายในครัวเรือน เพื่อไว้ใช้แรงงานและเป็นอาหาร ซึ่งมีแนวโน้มในการใช้บริโภคเพิ่มขึ้น ตามการเพิ่มขึ้นของประชากร ได้แก่

- 1) การเลี้ยงโคเนื้อ จะกระจายไปทั่วทุกอำเภอ
- 2) การเลี้ยงโคนม ยังมีจำนวนน้อย แต่ก็มีเลี้ยงเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ
- 3) การเลี้ยงกระบือ เพื่อใช้แรงงานในการทำการเกษตร
- 4) การเลี้ยงสุกร เป็นการเลี้ยงแบบออมเงินในครัวเรือน นอกนั้นก็เป็นการเลี้ยงเป็นฟาร์มขนาดเล็ก ส่วนฟาร์มขนาดกลางและฟาร์มขนาดใหญ่มีจำนวนน้อย
- 5) การเลี้ยงสัตว์ปีก เกษตรกรมีการเลี้ยงไก่ เลี้ยงเป็ด เลี้ยงห่าน
- 6) การเลี้ยงสัตว์อื่น ๆ เช่น แพะ ช้าง และม้า เป็นต้น

2.2 ข้อมูลองค์กรชุมชน/กลุ่มต่าง ๆ

สหกรณ์

จังหวัดชัยภูมิมีสหกรณ์ทั้งสิ้น 93 สหกรณ์ สมาชิก 173,060 คน เป็นสหกรณ์ภาค
การเกษตร 83 สหกรณ์ (ร้อยละ 89.24) สมาชิก 152,541 คน (ร้อยละ 88.14) และเป็น

สหกรณ์นอกภาคการเกษตร 10 สหกรณ์ (ร้อยละ 10.75) สมาชิก 20,785 คน (ร้อยละ 12.01) ซึ่ง
จำแนกตามประเภท โดยเรียงตามลำดับ ดังนี้

สหกรณ์ภาคการเกษตร

1. สหกรณ์การเกษตร	81	สหกรณ์ สมาชิก	149,770 คน
2. สหกรณ์การประมง	1	สหกรณ์ สมาชิก	174 คน
3. สหกรณ์นิคม	1	สหกรณ์ สมาชิก	2,309 คน

สหกรณ์นอกภาคการเกษตร

1. สหกรณ์ออมทรัพย์	6	สหกรณ์ สมาชิก	14,301 คน
2. สหกรณ์บริการ	4	สหกรณ์ สมาชิก	6,484 คน

ที่มา : สำนักงานสหกรณ์จังหวัดชัยภูมิ

2.3 ผลผลิตและผลิตภัณฑ์ที่ผลิตได้ในจังหวัด

การอุตสาหกรรม

จังหวัดชัยภูมิ มีจำนวนโรงงานทั้งสิ้น 1,491 โรงงาน เงินทุนรวม 6,453,087,424 บาท
จำนวนคนงาน 11,842 คน แยกเป็น

รายการ	จำนวน	เงินทุน	คนงาน
1. โรงงานประเภทโรงสีข้าวทั้งหมด	978	143,315,025	1,660
2. โรงงานขนาดเล็ก(เงินทุนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 ล้านบาท)	460	561,872,609	5,357
3. โรงงานขนาดกลาง(เงินทุนมากกว่า 10 ล้านบาท ถึง 100 ล้านบาท)	43	1,129,100,098	3,056
4. โรงงานขนาดใหญ่ (เงินทุนมากกว่า 100 ล้านบาทขึ้นไป)	10	4,134,182,828	1,769
รวม	1,491	5,968,470,560	11,842

ธุรกิจการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวเป็นธุรกิจที่เพิ่มรายได้ให้แก่ระบบเศรษฐกิจของประเทศเป็นจำนวนมาก จังหวัดมีแหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติ เช่น น้ำตก ภูเขา ป่าไม้ และถ้ำต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อุทยานแห่งชาติป่าหินงาม อ.เทพสถิต ที่มีดอกกระเจียวช่อสวยงามมาก ในช่วงเดือน มิถุนายน - กรกฎาคม ของทุกปี นอกจากนี้ยังมีแหล่งท่องเที่ยวเป็นโบราณวัตถุและโบราณสถานจำนวนมาก เช่น ปรากฏ์ภู ภูพระ ภูแฝด ไบเสมา(วัดกุดโง้ง) และ พระพุทธรูปสมัยทวารวดี อำเภอกอนสวรรค์ เป็นต้น

ศูนย์บริการข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ ได้ประเมินสถานการณ์ท่องเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ ในแต่ละปีมีนักท่องเที่ยวมาเที่ยวชมสถานที่ต่าง ๆ ในจังหวัดชัยภูมิ ประมาณ 760,000 คน จากการเก็บข้อมูลการใช้จ่ายเงินของนักท่องเที่ยว โดยเฉลี่ยประมาณคนละ 200 บาท/คน/วัน คิดเป็นเงินประมาณ 152,000,000 บาท/ปี

2.4 ข้อมูลด้านแรงงาน

ส่วนมากแรงงานชาวชัยภูมิประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลัก ประมาณ 286,180 คน คิดเป็นร้อยละ 48.39 และมีการประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรม 305,101 คน คิดเป็นร้อยละ 51.60 จากจำนวนผู้ที่อยู่ในกำลังแรงงานที่มีงานทำ 591,281 คน

สำหรับในปี 2545 สำนักงานแรงงานและสวัสดิการสังคมจังหวัดชัยภูมิ สํารวจข้อมูลพบว่า ผู้ที่อยู่ในวัยแรงงานไม่มีงานทำของจังหวัดชัยภูมิ จำนวน 13,672 คน กำลังแรงงานที่รอฤดูกาลเพาะปลูก 24,223 คน

2.5 ข้อมูลด้านองค์กรพัฒนาเอกชน

องค์กรพัฒนาเอกชน (NGO)

จังหวัดชัยภูมิมีองค์กรพัฒนาเอกชน (NGO) เข้ามาดำเนินกิจกรรมในพื้นที่อยู่เพียง 3 องค์กร คือ โครงการพัฒนาลุ่มน้ำพรม อำเภอภูเขียวและเกษตรสมบูรณ์ , สมาคมพิทักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตั้งอยู่ในพื้นที่อำเภอภักดีชุมพล และโครงการโรงเรียนหมู่บ้านเด็ก ตั้งอยู่ที่ตำบลท่ามะไฟหวาน อำเภอแก้งคร้อ

ทั้ง 3 องค์กรข้างต้น จะมีเจ้าหน้าที่ประจำอยู่ในพื้นที่และร่วมกับประชาชนดำเนินกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน โดยได้ประสานกับหน่วยงานของทางราชการเพื่อร่วมกันจัดตั้งองค์กรประชาชนในพื้นที่ในการดำเนินกิจกรรมพัฒนาชุมชนแบบพึ่งตนเองเป็นหลัก

องค์กรประชาชน

องค์กรประชาชนที่ดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของราษฎรในพื้นที่จังหวัดชัยภูมิ มีจำนวน 7 องค์กร คือ

1. กลุ่มสมัชชาคนจน (สคจ.)
2. กลุ่มสมัชชาเกษตรกรรายย่อยภาคอีสาน 2 (สกอ.2)
3. กลุ่มมูลนิธิเกษตรกรไทย (มกท.)
4. กลุ่มสมัชชาเกษตรกรภาคอีสาน (สกอ.)
5. กลุ่มสมัชชาเกษตรกรผู้ยากไร้ภาคอีสาน (สกรอ.)

6. กลุ่มมูลนิธิส่งเสริมเกษตรไทยร้อยเอ็ด

7. กลุ่มราษฎรผู้ได้รับผลกระทบโครงการไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนลำปะทาว

กลุ่มปัญหาที่องค์กรทั้ง 7 กลุ่ม ดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน ประกอบด้วย

1. กลุ่มปัญหาป่าไม้และที่ดิน
2. กลุ่มปัญหาการก่อสร้างเขื่อน
3. กลุ่มปัญหาหนี้สินของเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร

องค์กรสาธารณประโยชน์

จัดตั้งขึ้นเพื่อดำเนินกิจกรรมอันเป็น

สาธารณประโยชน์ต่อสังคมและประชาชน โดยไม่คำนึงถึงผลประโยชน์ทางการเมืองหรือแสวงหาผลประโยชน์ทางการค้าและเป็นองค์กรที่ จัดตั้งตามกลุ่มอาชีพ/สถาบันการศึกษา เป็นหลักได้แก่ หอการค้าจังหวัดชัยภูมิ สภาอุตสาหกรรม ชมรมธนาคาร ชมรมของสถาบันการศึกษาต่าง ๆ รวมถึง มูลนิธิสว่างคุณธรรม สโมสรไลออนส์ สโมสรโรตารี เป็นต้น

บทที่ 3

ปัญหาโดยทั่วไปของจังหวัด

จากผลการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ของจังหวัดชัยภูมิแล้ว พบสรุปภาพรวมปัญหาในด้านต่าง ๆ ซึ่งควรจะได้รับ การแก้ไขและเร่งรัดพัฒนา ดังต่อไปนี้

3.1 ปัญหาด้านกายภาพ ทรัพยากรธรรมชาติและโครงสร้างพื้นฐาน

1. **ปัญหาลักษณะภูมิประเทศ** จังหวัดชัยภูมิมีลักษณะภูมิประเทศที่เป็นข้อจำกัดต่อการพัฒนาที่สำคัญ กล่าวคือ มีเทือกเขาสูงกั้นอยู่ทางตอนกลาง ด้านตะวันตกและด้านตะวันออกเฉียงใต้ เทือกเขาดังกล่าวจะกีดขวางทางลมและฝนจากอิทธิพลของลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ที่จะพัดผ่านเข้ามายังพื้นที่ตอนในของจังหวัด จึงส่งผลต่ออุณหภูมิและปริมาณน้ำฝนที่จะตกในจังหวัด ฤดูหนาวอากาศจะหนาวมาก ฤดูร้อนอากาศจะร้อนจัด และในฤดูฝนมีปริมาณฝนตกค่อนข้างน้อย ปัญหาสภาวะความแห้งแล้งยังเป็นปัญหาสำคัญของจังหวัดชัยภูมิ ซึ่งส่งผลกระทบต่อการใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำเป็นประการต่อมา

2. **ปัญหาดิน** คุณลักษณะของดินในจังหวัดชัยภูมิส่วนใหญ่มีศักยภาพปานกลาง ดินที่มีความอุดมสมบูรณ์สูงจะมีอยู่น้อย โดยจะอยู่ในบริเวณใกล้ลุ่มแม่น้ำ แต่ก็ต้องประสบกับปัญหาน้ำท่วมอยู่เสมอ อีกกลุ่มหนึ่งเป็นดินบริเวณชั้นล่างของที่ลาดชัน เกษตรกรจะปลูกพืชไร่เป็นหลัก ดินที่เป็นปัญหาจริง ๆ ส่วนใหญ่จะเป็นบริเวณที่ราบทั่วไป นอกจากนี้ ยังมีพื้นที่ที่เป็นดินเค็ม สถานีพัฒนาที่ดินจังหวัดได้จำแนกสมรรถนะของดินไว้ 2 ลักษณะ คือ

ก. **ปัญหาดินทราย** เป็นดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ค่อนข้างต่ำถึงต่ำมาก มีความสามารถในการอุ้มน้ำน้อย เป็นอุปสรรคต่อการขุดบ่อหรือสระเพื่อเก็บกักน้ำ มีปัญหาการชะล้างของหน้าดิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นที่ที่มีความลาดเทมากจะมีอัตราการพังทลายของหน้าดินค่อนข้างสูง บริเวณที่มีดินทรายกระจุกกระจายอยู่มาก ได้แก่ ในเขต อ.จัตุรัส และ อ.เทพสถิต

ข. **ปัญหาดินเค็ม** เป็นดินที่มีปริมาณเกลือที่ละลายน้ำได้อยู่เป็นปริมาณมากเกินความต้องการของพืช ซึ่งดินเค็มในภาคตะวันออกเฉียงเหนือส่วนใหญ่เป็นดินที่มีปริมาณเกลือโซเดียมคลอไรด์มาก ทำให้อัตราการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชลดลง พื้นที่ดินเค็มของจังหวัดชัยภูมิ จะอยู่ทางตอนล่างของจังหวัด และพื้นที่บางส่วนของ อ.จัตุรัส บำเหน็จณรงค์ เมืองชัยภูมิ คอนสวรรค์ บ้านเขว้า และอำเภอนีนสง่า

3. **ปัญหาแหล่งน้ำ** แม้ว่าจังหวัดชัยภูมิเป็นต้นกำเนิดของแม่น้ำชี และลำน้ำที่สำคัญหลายสาย แต่เนื่องจากข้อจำกัดด้านสภาพพื้นที่ของจังหวัด ที่ตั้งอยู่ตอนบนสุดของที่ราบสูงโคราช จึงทำให้ฝนที่ตกลงมาไหลลงสู่ที่ต่ำอย่างรวดเร็ว กอปรกับขาดพื้นที่ลุ่มสำหรับเก็บกักน้ำ บึง และหนองน้ำที่มีอยู่ไม่สามารถเก็บกักน้ำได้ทั้งหมด เนื่องจากลักษณะดินไม่อุ้มน้ำ แหล่งน้ำต่าง ๆ จึงมักจะแห้งขอดในหน้าแล้ง

การประกอบอาชีพเกษตรกรรมซึ่งส่วนใหญ่อาศัยน้ำฝน จึงประสบปัญหาขาดแคลนน้ำเพื่อการเพาะปลูก โดยเฉพาะปัญหาความแห้งแล้งจากสภาวะฝนทิ้งช่วงที่เกิดขึ้นในหลายช่วงปีที่ผ่านมา ทำให้ความเสียหายต่อผลผลิตทางการเกษตรของจังหวัดเป็นอย่างมาก ส่วนแหล่งน้ำใต้ดินมีปริมาณไม่เพียงพอต่อการนำมาใช้ในเชิงเศรษฐกิจ และพื้นที่ทางตอนล่างของจังหวัดบางส่วนมีปัญหาดินเค็ม ทำให้น้ำใต้ดินที่ขุดได้จะเป็นน้ำเค็ม ส่วนแหล่งน้ำชลประทานขนาดกลาง ขนาดเล็ก รวมทั้งสถานีสูบน้ำด้วยพลังงานไฟฟ้า ไม่สามารถกระจายได้ทั่วถึง และไม่สามารถส่งน้ำได้เต็มพื้นที่โครงการ เนื่องจากปริมาณน้ำไม่เพียงพอ เมื่อรวมพื้นที่ชลประทานของจังหวัดชัยภูมิ ซึ่งมีพื้นที่ประมาณ 231,535 ไร่ และเมื่อเปรียบเทียบกับสัดส่วนพื้นที่เกษตรของจังหวัดประมาณ 3,426,699 ไร่ แล้ว พื้นที่เพาะปลูกที่ได้รับน้ำจากโครงการชลประทานเพื่อช่วยเหลือการเกษตรกรรม คิดเป็นร้อยละ 6.76 ของพื้นที่เกษตรทั้งจังหวัดเท่านั้น ซึ่งถือว่าอยู่ในเกณฑ์ต่ำ หากมีการสร้างอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่-กลาง-เล็กจะสามารถแก้ปัญหาได้

4. **ปัญหาป่าไม้ถูกทำลาย** ปัจจุบันพื้นที่ป่าไม้ได้ถูกบุกรุกทำลายเปลี่ยนสภาพเป็นป่าเสื่อมโทรม และใช้เป็นพื้นที่ทำกินของราษฎร โดยเฉพาะพื้นที่ทางตอนล่างของจังหวัดในบริเวณป่าสงวนแห่งชาติ พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติที่ถูกเปลี่ยนสภาพเป็นพื้นที่ทำนาและปลูกพืชไร่จนหมดสภาพป่าไม้ ได้แก่ ป่าตาดเนิน ในเขต อ.จัตุรัส ป่าภูแลนคา ด้านทิศใต้ ในเขต อ.เมืองชัยภูมิ คอนสวรรค์ บ้านเขว้า จัตุรัส หนองบัวระเหว ป่าโคกใหญ่ ในเขต อ.คอนสาร เกษตรสมบูรณ์ โดยพื้นที่ป่าสงวนดังกล่าวได้ถูกบุกรุกเปลี่ยนสภาพป่าคิดเป็นร้อยละ 93.59 , 91.62 และ 58.44 ของพื้นที่ป่าสงวนตามลำดับ

5. **ปัญหาด้านการคมนาคมขนส่ง** โดยภาพรวมแล้วการเชื่อมโยงระหว่างอำเภอมีโครงข่ายคมนาคมทั่วถึง โดยมีทางหลวงแผ่นดิน ทางหลวงจังหวัดเชื่อมระหว่างอำเภอ ส่วนทางด้านตะวันตกของจังหวัดในพื้นที่ตอนในซึ่งเป็นที่สูง ภูเขาสูง ยากต่อการเข้าถึง การคมนาคมขนส่งระหว่างอำเภอ-ตำบล-หมู่บ้าน ไม่สามารถใช้ได้ตลอดทุกฤดูกาล เส้นทางในชนบทจะใช้ได้ดีเฉพาะฤดูแล้งและในช่วงฤดูฝนมีหมู่บ้านหลายแห่งถูกตัดขาด

6. **ปัญหาการบริการ ประปา โทรศัพท์** การบริการประปาในพื้นที่ชุมชนเมืองยังไม่เพียงพอ เนื่องจากขาดแหล่งน้ำธรรมชาติที่จะใช้ตลอดปี เช่น เทศบาลตำบลคอนสาร

เทพสถิต แก๊งคร้อ และหนองบัวระเหว สำหรับการบริการโทรศัพท์จำนวนเลขหมายไม่เพียงพอต่อความต้องการ ทั้งในเขตชุมชนเมือง และชุมชนชนบทห่างไกล

3.2 ปัญหาด้านเศรษฐกิจ

1. **ปัญหาการเกษตรกรรม** สืบเนื่องจากข้อจำกัดด้านลักษณะภูมิประเทศและปัญหาด้านแหล่งน้ำ ปริมาณน้ำฝนตกน้อย จึงส่งผลต่อการเกษตรกรรม ทำให้พืชไม่เจริญเติบโตเท่าที่ควร ผลผลิตที่ได้รับจึงอยู่ในเกณฑ์ต่ำ ประกอบกับพื้นที่เกษตรบริเวณตอนล่างของจังหวัด ซึ่งเป็นพื้นที่ดินเค็ม จึงส่งผลต่อการเจริญเติบโตของพืช เช่นเดียวกับพื้นที่ดินทราย ดินมีความสามารถในการอุ้มน้ำน้อย การชะล้างพังทลายของหน้าดินทำให้ความอุดมสมบูรณ์ของดินต่ำ และแม้ว่าในส่วนใหญ่ของจังหวัดจะมีศักยภาพปานกลางสำหรับการเกษตรกรรม แต่ในกลุ่มดินนาจำเป็นจะต้องมีการปรับปรุงด้านความอุดมสมบูรณ์ของดิน ทั้งนี้ เนื่องจากได้ทำการเกษตรมาเป็นเวลานาน ทำให้ความอุดมสมบูรณ์ของดินลดลง

ปัญหาการขาดความรู้ทางวิชาการ เทคโนโลยีสมัยใหม่ที่ปรับปรุงวิธีการผลิต เรื่องพันธุ์พืชที่ใช้ขาดการปรับปรุงบำรุงพันธุ์ที่เหมาะสม ทำให้ผลผลิตต่อไร่ต่ำ ปัญหาการขาดความรู้ทางวิชาการ เทคโนโลยีสมัยใหม่ที่ปรับปรุงวิธีการผลิต โดยที่เกษตรกรส่วนใหญ่ยังคงเพาะปลูกพืชหลักเพียงไม่กี่ชนิด ขาดการวางแผนการผลิต จึงทำให้เสี่ยงต่อความเสียหายจากภัยธรรมชาติและราคาตกต่ำ ปัญหาสิทธิในที่ดินทำกิน ปัญหาดังกล่าวส่งผลต่อการขาดแรงจูงใจที่จะพัฒนาการเกษตรกรรม เนื่องจากการไม่มีกรรมสิทธิในที่ดินทำกิน

นอกจากนี้ยังประสบปัญหาทางการค้าและการตลาด เนื่องจากระดับราคาผลผลิตทางการเกษตรแต่ละชนิดในแต่ละปี มีความไม่แน่นอน ปีใดผลผลิตชนิดนั้นราคาดี ปีต่อไปเกษตรกรก็จะนิยมปลูกพืชชนิดนั้นเพิ่มขึ้น ทำให้ผลผลิตมากเกินไปเกินความต้องการ ระดับราคาจึงตกต่ำรวดเร็ว เกษตรกรไม่ยอมเก็บพืชผลไว้รอราคา มักนิยมขายผลผลิตทันที เมื่อผลผลิตออกสู่ตลาดพร้อมกัน ทำให้ขายพืชผลได้ในราคาไม่ดี และปัญหาด้านการค้าการตลาด เกษตรกรขาดความรู้เกี่ยวกับข่าวสารการค้าการตลาดที่ทันต่อเหตุการณ์ จึงถูกเอารัดเอาเปรียบได้ง่าย

2. **ปัญหาการอุตสาหกรรม** เนื่องจากจังหวัดชัยภูมิอยู่ใกล้เมืองหลัก ถึง 2 เมือง คือ จังหวัดนครราชสีมา และขอนแก่น ซึ่งเป็นแหล่งที่มีการลงทุนด้านอุตสาหกรรม การบริการด้านโครงสร้างพื้นฐาน การสนับสนุนด้านเงินทุนสูง อีกทั้งฐานทางเศรษฐกิจดั้งเดิมของจังหวัดชัยภูมิเป็นการประกอบอาชีพเกษตรกรรม จะต้องใช้เงินลงทุนสูง และต้องอาศัยประสบการณ์ในการทำงาน ปัญหาประการต่อมาคือ การขาดแคลนวัตถุดิบ เนื่องจากผลผลิตจากการเกษตรไม่แน่นอน จึงส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมเนื่องจากการเกษตร และในด้านสินเชื่อจากแหล่งเงินทุนต่าง ๆ ยังไม่ได้รับการสนับสนุนเท่าที่ควร รวมทั้งความไม่พอเพียงด้านการบริการ

สาธารณสุขปโภค สาธารณูปการ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่อการขยายตัว และการจัดตั้งโรงงานอุตสาหกรรม

3.3 ปัญหาด้านสังคม

1. **ปัญหาประชากร** การขาดแคลนแรงงาน ส่วนใหญ่อยู่ในภาคเกษตรกรรมและส่วนหนึ่งได้อพยพย้ายถิ่นฐานออกไปรับจ้างขายแรงงานในภาคต่าง ๆ ส่วนใหญ่ยังขาดความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ นอกจากนี้ ยังมีภาวะการว่างงานในกลุ่มผู้สำเร็จการศึกษา บางสาขาวิชาที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด และการขาดแคลนแรงงานในบางสาขาวิชา

2. **ปัญหาการศึกษา** จังหวัดชัยภูมิสามารถให้บริการการศึกษาในระดับสูงสุด คือระดับปริญญาตรี ส่วนการศึกษาในระดับอาชีวศึกษา ประสบปัญหาอุปสรรคสถานที่เรียนไม่เพียงพอ และไม่สอดคล้องกับความรู้ทางวิชาการเทคโนโลยีใหม่ อัตราการเรียนต่อของนักเรียนที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นค่อนข้างน้อย ประชากรบางส่วนยังมีปัญหาการอ่านการเขียนการศึกษาไม่ต่อเนื่อง รวมทั้งการเพิ่มพูนทักษะในการประกอบอาชีพ บางหมู่บ้านแล้วหลังไม่ได้รับการพัฒนาเท่าที่ควร

3. **ปัญหาสาธารณสุข** จำนวนเตียงของโรงพยาบาลทั่วไปไม่เพียงพอที่จะรองรับผู้ป่วย เนื่องจากข้อจำกัดการขาดแคลนบุคลากร และอุปกรณ์เครื่องมือทางการแพทย์ที่จำเป็น ทั้งในระดับโรงพยาบาลทั่วไป และโรงพยาบาลชุมชน สำหรับปัญหาภาวะการเจ็บป่วยของประชากรส่วนใหญ่ยังคงมีการเจ็บป่วยด้วยโรคระบบทางเดินหายใจ โรคระบบย่อยอาหาร โรคติดเชื้อและปรสิต โรคระบบประสาทและอวัยวะสัมผัส อุบัติเหตุ ด้านสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อมมีปัญหาด้านการจัดหาน้ำสะอาด การกำจัดขยะมูลฝอย การสุขาภิบาลอาหาร และ สุขลักษณะของบ้านเรือนที่อยู่อาศัย เป็นต้น

4. **ปัญหาสาธารณสุข** มีมากพอสมควร ซึ่งสรุปสถานการณ์ดังนี้

- ประเภทยาเสพติดที่แพร่ระบาดรุนแรง ได้แก่ ยาบ้า สารระเหย และกัญชา
- กลุ่มผู้เสพยาเสพติด ได้แก่ กลุ่มเยาวชน นักเรียนนักศึกษา ทั้งในและนอกสถานศึกษา กลุ่มผู้ใช้แรงงาน กลุ่มแรงงานไร่อ้อย ผู้ขับขีรถยนต์บรรทุก และประชาชนทั่วไป
- พื้นที่ที่มีปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติดที่สำคัญ ได้แก่ อำเภอเมืองชัยภูมิ อำเภอภูเขียว อำเภอเทพสถิต อำเภอเกษตรสมบูรณ์ อำเภอบำเหน็จณรงค์ อำเภอจัตุรัส อำเภอแก่งคร้อ อำเภอบ้านแท่น และอำเภอคอนสาร

- สถานการณ์ที่เป็นปัญหาอยู่ ได้แก่ สภาพทางภูมิศาสตร์ที่มีลักษณะติดต่อกับจังหวัดอื่นที่มีการปราบปรามอย่างรุนแรงทำให้กลุ่มผู้ค้าหันมาใช้เส้นทางชายแดนของจังหวัดชัยภูมิเป็นที่พักสินค้ายาเสพติด และส่งผ่านไปยังจังหวัดต่างๆทั่วประเทศ

บทที่ 4

แผนงานและโครงการที่สำคัญของจังหวัด

โครงการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำโป่งขุนเพชร

1. ประวัติ/ความเป็นมา

โครงการอ่างเก็บน้ำโป่งขุนเพชร จังหวัดชัยภูมิ เป็นโครงการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำขนาดกลาง บนลำห้วยโป่งขุนเพชร (ลำเชียงทา) สาขาสำคัญของแม่น้ำชี และเป็นส่วนหนึ่งของแผนการพัฒนาลุ่มน้ำชีตอนบนของกรมชลประทาน ลักษณะโครงการเป็นการพัฒนาแหล่งเก็บกักน้ำสำรอง โดยการสร้างทำนบดินปิดกั้น ลำห้วย ในเขตอำเภอหนองบัวระเหว จังหวัดชัยภูมิ เดิมจะเริ่มก่อสร้างในปีงบประมาณ 2533 และคาดว่าจะแล้วเสร็จในปีงบประมาณ 2536 รวมระยะเวลาก่อสร้าง 4 ปี กรมชลประทานได้ดำเนินการประกวดราคาและทำสัญญาตกลงดำเนินการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำโป่งขุนเพชร เมื่อวันที่ 29 กันยายน 2538 งบประมาณก่อสร้าง 200,223,995.39 บาท ระยะเวลาก่อสร้าง 900 วัน แต่ไม่สามารถดำเนินการก่อสร้างได้ตามสัญญาเนื่องจากประสบปัญหาการคัดค้านการก่อสร้าง จากรายกรบบางกลุ่ม ปัจจุบันโครงการฯ มีเพียงความก้าวหน้าเป็นงานที่ดำเนินการสะสมไว้ก่อนหน้านี้เพียง 4.68%

2. ที่ตั้ง

ที่ตั้งโครงการ ตั้งอยู่บ้านแจ้งกระจวน ต.โคกสะอาด อ.หนองบัวระเหว จ.ชัยภูมิ พื้นที่บริเวณที่จะทำการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำ ที่ทำการบ้านพัก และบริเวณอ่างเก็บน้ำ จะอยู่กึ่งกลางระหว่างเขตติดต่อ อำเภอเทพสถิตและอำเภอหนองบัวระเหว จังหวัดชัยภูมิ ห่างจากจังหวัดชัยภูมิ ประมาณ 45 กม.

3. ลักษณะโครงการ

ลักษณะโครงการ มีพื้นที่รับน้ำฝนเหนือที่ตั้งอ่างเก็บน้ำขึ้นไปประมาณ 458 ตร.กม. ปริมาณน้ำฝนตกมากประจำปีในพื้นที่ได้รับฝนโดยเฉลี่ย 1,093 มม. ตัวอ่างเก็บน้ำตั้งอยู่ที่จุดพิกัด 5,430 – 4 และ 47 PQT 861 – 435 ความจุของอ่างเก็บน้ำที่ระดับเก็บกัก 96 ล้านลูกบาศก์เมตรที่ระดับ 229 ม. (รทก.) พื้นที่ผิวน้ำระดับเก็บกักประมาณ 14 ตร.กม./8,750 ไร่ ความสูงของเขื่อนบริเวณท้องลำนน้ำ 24 ม.ความยาวของสันเขื่อน 610 ม.กว้าง 8 ม. บริเวณที่จะก่อสร้างอ่าง

เก็บน้ำ และพื้นที่ถูกเขตนํ้าท่วมทั้งหมด จำนวน 12,300 ไร่ อยู่ในเขตป่าสงวนป่านายางกลัก ซึ่งกรมป่าไม้ได้อนุญาตให้กรมชลประทาน เข้าใช้ประโยชน์ในพื้นที่เพื่อก่อสร้างแล้ว และโดยที่พื้นที่ดังกล่าวบางส่วนมีราษฎรได้เข้าครอบครองและทำประโยชน์ รวม 364 แปลง เนื้อที่ 4,035 - 0 - 11 ไร่ กรมชลประทานจึงต้องดำเนินการจ่ายค่าขนย้าย (ค่าทดแทนที่ดิน) ตามมติ ครม.เมื่อวันที่ 11 กรกฎาคม 2532 ซึ่งคณะกรรมการกำหนดราคาทดแทนฯ จังหวัดชัยภูมิ ได้มีมติเมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน 2536 ให้จ่ายค่าขนย้ายในราคาไร่ละ 8,000 บาท และจะไม่จัดที่ดินอพยพให้ โดยได้จ่ายค่าทดแทน (ค่าที่ดิน) และค่าทรัพย์สินสิ่งปลูกสร้าง ทั้งสิ้น 54,783,786.66 บาท

4. สภาพปัญหาการดำเนินการก่อสร้าง

มีราษฎรบางกลุ่มคัดค้านการก่อสร้าง เนื่องจากไม่พอใจการจ่ายเงินค่าชดเชย และมีราษฎรบางกลุ่มซึ่งเป็นส่วนใหญ่สนับสนุนให้มีการก่อสร้างเพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนนํ้า

5. ผลการดำเนินงาน

22 เมษายน 2539 คณะรัฐมนตรีได้มีมติชะลอการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำไว้ก่อน เนื่องจากมีราษฎรกลุ่มสมัชชาคนจน เดินทางไปชุมนุมคัดค้านการก่อสร้าง ที่ทำเนียบรัฐบาล

4 มกราคม 2540 จังหวัดได้จัดให้มีการแสดงประชามติกรณีการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำโป่งขุนเพชร ตามคำสั่งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยมีราษฎรจาก 5 อำเภอ 17 ตำบล คือ อ. เมืองชัยภูมิ,บ้านเขว้า,จัตุรัส,เทพสถิต และหนองบัวระเหว แสดงประชามติจำนวนทั้งสิ้น 22,198 คน มีผู้สนับสนุน จำนวน 22,194 คน และ คัดค้าน จำนวน 4 คน การลงมติครั้งนี้ราษฎรบ้านบุงเวียน ต.โป่งนก อ.เทพสถิต ไม่ได้ทำการลงประชามติ เนื่องจากเกิดปัญหาความขัดแย้งระหว่างราษฎร 2 กลุ่ม ที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย

17 กุมภาพันธ์ 2542 คณะกรรมาธิการสิ่งแวดล้อม สภาผู้แทนราษฎร ได้ส่งสรุปข้อสังเกต ข้อเสนอแนะ ให้รัฐบาลพิจารณาอนุมัติ ให้กรมชลประทานดำเนินการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำโป่งขุนเพชร เนื่องจากราษฎรชาวชัยภูมิ ได้ประสบปัญหาความเดือดร้อนจากการขาดแคลนนํ้าอย่างต่อเนื่องเป็นเวลานาน

กรมชลประทานทำความเข้าใจกับสำนักงบประมาณ ในการพิจารณาค่าใช้จ่ายในการดำเนินการก่อสร้าง

28 กันยายน 2542 คณะรัฐมนตรีได้มีมติเกี่ยวกับโครงการอ่างเก็บน้ำโป่งขุนเพชร สรุปว่าให้คณะกรรมการติดตาม ตามมติคณะรัฐมนตรี เร่งรัดดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ โดยศึกษาและพิจารณาความเหมาะสมของโครงการตามกระบวนการก่อสร้างแล้ว สรุปผลเสนอนายกรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาโดยด่วนต่อไป

พฤษภาคม 2543 คณะกรรมการช่วยเหลือประชาชน (คชช.) จากการแต่งตั้งของรัฐบาล ได้แต่งตั้งคณะกรรมการกลางขึ้นพิจารณาข้อเรียกร้องของกลุ่มสมัชชาคนจน สรุปข้อเสนอของคณะกรรมการกลางและมติ ครม. ได้ดังนี้

ข้อเสนอของคณะกรรมการกลาง	มติคณะรัฐมนตรี
1. ให้ระงับการดำเนินโครงการใด ๆ	1. เห็นชอบให้ระงับการดำเนินโครงการโปรงขุนเพชรไว้ก่อน
2. ให้คณะกรรมการติดตามการดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีวันที่ 29 เมษายน 2540 กรณีเขื่อนที่ยังไม่ได้สร้าง 4 เขื่อน	2. เห็นชอบให้คณะกรรมการติดตามการดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 29 เมษายน 2540 กรณีเขื่อนที่ยังไม่ได้ดำเนินการก่อสร้าง 4 เขื่อน ศึกษาผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมและสังคม โดยให้เร่งรัดดำเนินการ
3. ให้รัฐบาลสนับสนุนการทำงานของคณะกรรมการโดยเร่งจัดหางบประมาณและวัสดุอุปกรณ์สนับสนุน	3. เห็นชอบให้สนับสนุนงบประมาณในการทำงานของคณะกรรมการฯ ตามข้อ 2 ทั้งนี้ รัฐบาลได้จัดสรรงบประมาณบางส่วนให้แล้ว
4. ให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและเปิดเผยข้อมูลตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540	4. เห็นชอบให้ดำเนินการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับโครงการ ตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540

6. ผลประโยชน์ที่ได้รับจากการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำโปรงขุนเพชร

ผลประโยชน์ที่จะได้รับในพื้นที่จังหวัดชัยภูมิ

6.1 ผลประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อม 7 อำเภอ 1 กิ่งอำเภอ ได้แก่ อำเภอบ้านเขว้า อำเภอหนองบัวระเหว อำเภอเทพสถิต อำเภอจัตุรัส อำเภอเมืองชัยภูมิ อำเภอเนินสง่า อำเภอคอนสวรรค์ และกิ่งอำเภอซับใหญ่ ประชากร 513,507 คน พื้นที่การเกษตร 1,845,838 ไร่

6.2 ส่งน้ำสนับสนุนช่วยเหลือพื้นที่โครงการสูบน้ำในฤดูฝน ตามลำห้วยเชียงทา และแม่น้ำชีให้เพียงพอต่อการเพาะปลูก ประมาณ 100,000 ไร่ ในฤดูแล้งได้ประมาณ 25,000 ไร่

6.3 ใช้เป็นแหล่งแพร่ เพาะ และขยายพันธุ์ปลา และเป็นสถานที่ท่องเที่ยวและแหล่งพักผ่อนหย่อนใจของจังหวัดชัยภูมิ

6.4 สามารถส่งน้ำช่วยเหลือการอุปโภคบริโภคของราษฎรในบริเวณใกล้เคียง และบรรเทาอุทกภัย ทางด้านท้ายน้ำอีกทางหนึ่ง

โครงการแก้ไขปัญหาน้ำท่วมในเขตเทศบาลเมืองชัยภูมิ

จังหวัดชัยภูมิ

1. สภาพปัญหา

อำเภอเมืองชัยภูมิ ตั้งอยู่บนพื้นที่ราบลุ่มระหว่างเทือกเขาภูแล่นคาและลุ่มน้ำชี ซึ่งเป็นบริเวณที่ลำน้ำสาขาของลำน้ำชี 2 สายไหลผ่าน คือ ลำปะทาว และ ห้วยยางป่า ในฤดูฝนจะมีน้ำหลากล้นตลิ่งลำปะทาวจากทิศเหนือและล้นตลิ่งลำห้วยยางป่าจากทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ ไหลหลากท่วมเมืองชัยภูมิ ลักษณะการท่วมเป็นการระบายไม่ทันมากกว่าการท่วมขัง จึงเกิดปัญหาน้ำท่วมขังในเขตเมืองชัยภูมิ โดยเฉพาะในปี 2543 เกิดน้ำท่วมขังมากกว่าทุกปีที่ผ่านมา ปริมาณน้ำท่วมสูง 80 – 100 ซม.

2. แนวทางการแก้ไขปัญหา

การป้องกันน้ำท่วมขังในเขตเมืองชัยภูมิ สิ่งที่จะต้องพิจารณาคือ ทำอย่างไรจะไม่ทำให้น้ำจากภายนอกเมืองไหลเข้าสู่ตัวเมืองและให้น้ำท่วมจากตัวเมืองระบายออกสู่ภายนอกได้อย่างรวดเร็ว แนวทางการป้องกันน้ำท่วมจึงได้พิจารณาระบายน้ำไม่ให้เข้าสู่เมือง โดยสร้างคลองผันน้ำเลี้ยงเมืองรับน้ำเป็นชั้น ๆ รวมทั้งก่อสร้างและปรับปรุงท่อระบายน้ำ ชั้นนอกระบายน้ำที่ไหลหลากจากต้นน้ำออกนอกเมือง ชั้นกลางระบายน้ำฝนของพื้นที่รับน้ำส่วนกลางแล้วผันออกนอกเมืองเช่นเดียวกัน ชั้นในระบายน้ำในเขตพื้นที่ร้านค้า อาคารพาณิชย์ ที่อาศัยอยู่กลางใจเมือง ออกนอกพื้นที่

3. แนวทางการกำหนดโครงการเพื่อแก้ไขปัญหา

การแก้ไขปัญหาน้ำท่วมเขตเมืองชัยภูมิ จะต้องมีการพิจารณาจัดทำโครงการเพื่อแก้ปัญหาของการระบายน้ำในทุก ๆ ด้าน โดยควรจัดทำโครงการดังนี้

1. สร้างคลองระบายน้ำจากห้วยยางป่า ถึง ลำห้วยชีลอง งบประมาณ 13,000,000 บาท
2. ปรับปรุงลำห้วยเสวจากบ้านकुศสรวงถึงลำห้วยชีลอง งบประมาณ 7,000,000 บาท
3. ปรับปรุงระบบท่อระบายน้ำจากหน้าศูนย์การค้าเดอะเกรทไปตามถนนชัยประสิทธิ์ ถึงลำห้วยเสว บ้านकुศแคน งบประมาณ 10,000,000 บาท
4. ปรับปรุงระบบท่อระบายน้ำจากหน้าสำนักงานอุตุชัยภูมิถึงห้วยเสวหน้าสวนอาหารครัวคุณพลอย 7,500,000 บาท

5. ปรับปรุงลำห้วยกลางจากใต้ถนนราดยางสายชัยภูมิ – อ.บัวใหญ่ งบประมาณ 3,500,000 บาท
 6. ปรับปรุงท่อระบายน้ำปากคลองและคลองระบายน้ำฝั่งขวาของอ่างเก็บน้ำห้วยยางป่าตอนบน งบประมาณ 6,500,000 บาท
 7. ปรับปรุงคลองระบายน้ำฝั่งขวาทางของฝายห้วยยางป่า งบประมาณ 57,000,000 บาท
 8. ปรับปรุงคลองระบายน้ำจากท้ายฝายนาโพธิ์ บ้านโนนโพธิ์น้อยถึง ลำห้วยดินแดง บ้านฝื่อ ตำบลกุดตุ้ม งบประมาณ 35,000,000 บาท
 9. ปรับปรุงคลองระบายน้ำจากท้ายท่อระบายน้ำ บ้านโนนทัน ต.บ้านเล่า ถึง ห้วยลำปะทาว บ้านฝื่อ ต.กุดตุ้ม ระยะทาง 11 กม. งบประมาณ 5,000,000 บาท
- รวมงบประมาณทั้งสิ้น 250,200,000.- บาท

4. ความคาดหวังจากการดำเนินโครงการ

ในการจัดทำโครงการต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาน้ำท่วมในเขตเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิได้ตั้ง เป้าหมายและคาดหวังไว้ ดังนี้

4.1 เป็นการแก้ไขปัญหาที่เบ็ดเสร็จและเป็นรูปธรรม

โดยอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นส่วนราชการ หน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน และที่สำคัญอย่างยิ่งจำเป็นที่จะต้องอาศัยความร่วมมือจากฝ่ายการเมืองในการผลักดันและสนับสนุนงบประมาณ เพราะการจัดทำโครงการเพื่อแก้ไขปัญหาน้ำท่วมในเขตเมืองชัยภูมิในแต่ละโครงการจะต้องใช้งบประมาณเป็นจำนวนมาก ทั้งงบประมาณของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและ งบประมาณที่จะขอรับการสนับสนุนเป็นพิเศษ เพราะหากโครงการทุกโครงการได้รับการปฏิบัติและดำเนินการครบถ้วนแล้ว ปัญหาน้ำท่วมในเขตเมืองชัยภูมิก็จะบรรเทาเบาบางลงและหมดสิ้นไปในที่สุด

4.2 เป็นการช่วยพัฒนาชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้น

ภาวน้ำท่วมในเขตเมืองชัยภูมิแต่ละครั้งที่ผ่านมามีประชาชนต่างได้รับความเดือดร้อนเป็นอย่างมากทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ต่างประสบปัญหาโรคภัยไข้เจ็บ ขาดแคลนอาหารและสิ่งของที่จำเป็นต้องใช้ในชีวิตประจำวันเนื่องจากไม่สามารถจัดหาได้สะดวก ทรัพย์สินเสียหายจากภัยน้ำท่วมและที่สำคัญ บางรายต้องเสียชีวิตอันเกิดจากจมน้ำหรือถูกพิษของสัตว์ที่หนีน้ำกัดต่อย นอกจากนี้การสัญจรไปมาของราษฎรต่างก็ไม่ได้รับความสะดวก รถยนต์เกิดความเสียหายเพราะน้ำท่วม ปัญหาเหล่านี้เป็นปัญหาที่กระทบต่อความรู้สึกและจิตใจ

ของประชาชนเป็นอย่างมาก ดังนั้นหากการแก้ไขปัญหาน้ำท่วมสำเร็จลุล่วงย่อมส่งผลให้ประชาชนได้พัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ปัญหาความเดือดร้อนได้รับการปิดเป่าออกไป การแสวงหาความร่วมมือจากประชาชนย่อมทำได้ง่ายและที่สำคัญทำให้ประชาชนมองว่าภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่ได้ทอดทิ้งประชาชน

4.3 เป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการน้ำของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

การบริหารจัดการน้ำเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำให้เป็นเอกภาพ จาก การที่หน่วยงานทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้มาร่วมกันจัดทำโครงการแก้ไขปัญหาน้ำท่วมครั้งนี้ ทำให้ทราบว่าจะต้องแก้ไขปัญหาร่วมกันอยู่ตรงไหน อย่างไร ทำให้เกิดการประสานงานและร่วมมือกันไม่ว่าจะเป็นการระดมทรัพยากรในด้านเครื่องมือเครื่องมือและเงินงบประมาณต่าง ๆ มาใช้ในการแก้ไขปัญหาน้ำท่วม

4.4 ลดการสูญเสียและช่วยให้เศรษฐกิจของประชาชนในเขตเมืองชัยภูมิดีขึ้น

น้ำท่วมเมืองชัยภูมิในแต่ละครั้ง ทำให้ประชาชนในเขตเมืองไม่ว่าพ่อค้า บริษัทห้างร้าน ต่าง ๆ รวมตลอดทั้งประชาชนต่างสูญเสียทั้งทรัพย์สินและรายได้เป็นจำนวนมาก นอกจากจิตใจต้องได้รับความบอบช้ำแล้วทรัพย์สินของก็ต้องสูญเสียไปด้วย ประชาชนมีรายได้ลดลงส่งผลต่อเศรษฐกิจภาพรวมของจังหวัด ดังนั้นหากการแก้ไขปัญหาน้ำท่วมเกิดความสำเร็จและลุล่วง ปัญหาสิ่งที่กล่าวทั้งหมดอาจหมดสิ้นไปในที่สุด

4.5 ที่สำคัญเพื่อเป็นของขวัญอันล้ำค่าสำหรับคนในเขตเมืองชัยภูมิและรอบ ๆ

เมือง

มีคำกล่าวอยู่เสมอว่าน้ำท่วมเมืองชัยภูมิอยู่กับเมืองชัยภูมิ ซึ่งประชาชนในจังหวัดชัยภูมิย่อมทราบดีถึงคำกล่าวนี้ ดังนั้นหากการแก้ไขปัญหาน้ำท่วมในเขตเมืองชัยภูมิสามารถทำได้สำเร็จ คำกล่าวนี้ย่อมหมดสิ้นไปหรือเป็นเพียงตำนานเท่านั้น และถือว่าประชาชนในเขตเมืองได้รับสิ่งของล้ำค่า นอกจากนั้นยังเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารของจังหวัดในระดับต่าง ๆ ทั้งฝ่ายภูมิภาคและฝ่ายท้องถิ่นในอนาคตที่จะเข้ามาปกครองดูแลพี่น้องประชาชนต่อไปที่ไม่ต้องห่วงปัญหาในเรื่องนี้และจะได้มีเวลาในการกำหนดนโยบายเพื่อพัฒนาจังหวัดในเรื่องอื่นต่อไป

บรรยายสรุป

ข้อมูลราชการจังหวัดชัยภูมิ
ข้อมูลราชการจังหวัดชัยภูมิ

สำนักงานจังหวัดชัยภูมิ

โทรศัพท์/โทรสาร (044) 811573 , 822316

www.chaiyaphum.go.th